

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Pretekli dnevi.

Klerikalno denunciranje radi Aškerčevega pogreba. — Ribnikar oproščen. — Vrnitev zmagovalca Vidmarja iz Prage. — Shod zaupnikov narodno - napredne stranke. — Velik uspeh veselice za »Narodni sklad«.

S pretečenimi dnevi smo lahko vsi neklerikalci zadovoljni.

Početkom prejšnjega tedna so doživeli klerikalni ovaduhi nov poraz. Poročali smo, da so se ti ljudje celo tako daleč spozabili, da so i zaradi udeležbe pri Ant. Aškerčevem pogrebu začeli gonjo proti udeležencem. Na čelu je stal celemu temu izvajanju krščanske ljubezni seve zopet duhovnik dr. Lampe. V deželni šolski svet je ovadil udeležence in zahteval stroge preiskave. Vlada mu je res — ugodila in začelo se je po vseh ljubljanskih srednjih šolah pestenje dijakov zaradi tega, ker so se udeležili pogreba in nosili vence. Na podlagi teh preiskav so se vršila profesorska posvetovanja, in kaj se je zgodilo? Profesorski zbori obeh gimnazij in realke so se soglasno izrekli, da je bilo pri tem pogrebu preskrbljeno za zadostno nadzorstvo dijakov in da ni proti udeležbi pri Aškerčevem pogrebu nikakega vzroka za kako kaznovanje dijaštva. Dr. Lampe je bil torej zopet enkrat brez potrebe in uspeha »čisto krščanski«.

Toda mnogo hujša sramota ga je pa še čakala. Kot smo poročali, se je začela v četrtek, dne 4. julija sodna obravnava proti bivšemu deželni poslancu Ribnikarju, ker ga je dr. Lampe v imenu deželne odbora uradno ovadil državnemu pravdniku, da je on vodil znane izgrede leta 1908. Ti klerikalni ovaduhi so v ovadbi navedli, da je nevarnost, da bi Ribnikar ne vplival na priče, zato ga je sodišče pridržalo v preiskovalnem zaporu, v katerem ga je torej »krščanska« ljubezen ravnotako krščanske klerikalne večine v deželni odboru držala dva dolga meseca.

Vse je z napetostjo pričakovalo izida te senzacionalne obravnave, za katero je vladalo veliko zanimanje daleč izven mej

slovenske domovine. Obravnava je trajala cela dva dneva, razsodbo je pa sodišče izreklo šele v soboto, dne 6. julija dopoldne. Ribnikar je bil oproščen. Državni pravdnik ni prijavil pritožbe na višje sodišče. S tem je dobil Ribnikar sijajno zadoščenje, deželni odbor z dr. Lampetom in dr. Peganom vred je pa doživel strahovito sramoto.

Za kaj se je šlo pri celi stvari? Leta 1908., 20. septembra so se vrsile v Ljubljani slovenske demonstracije proti Nemcem, kjer je bilo pobitih precej šip, nato sta bila pa ustreljena Lunder in Adamič, a osem drugih ljudi je bilo več ali manj težko ranjenih. Gotovo obžalovanja vredni dogodki, dogodki, za kakršne je najbolje, da jih preraste trava pozabljenja. In kaj se je zgodilo štiri leta po teh dogodkih? Ribnikarja so ovadili slovenski klerikalci, da jih je on povzročil. Če bi bili napravili ovadbo Nemci zaradi teh protinemških demonstracij, bi se jo dalo še vsaj razumeti; ali če bi bile to protiklerikalne demonstracije, bi se tudi še dalo opravičiti klerikalno postopanje. Toda, da ovadi čez štiri leta slovenski deželni odbor Slovence radi protinemških demonstracij samo radi tega, da bi ga kot političnega nasprotnika osebno uničil in obenem očrnil stranko, čije pristaš je, to pač presega vse meje. Ta slučaj je poskrbel slovenskim klerikalcem za žalostno slavo, za katero bi jih niti pes ne zavidal. Da je zavrelo v vsakem poštenem Slovencu radi tega »krščanstva«, se razume samo po sebi. Tudi ljubljanski Nemci so imeli za to Lampetovo ovaduštvo samo eno, kratko, pa primerno sodbo: »Fej!«

Vsem ljudem, ki so še ljudje, ne pa pobešnele in zblaznele strankarske zverine, je bilo dobro pri srcu, ko so izvedeli, da je Ribnikar oproščen. Pred deželno - sodno palačo ga je pričakovala velika množica ljudi, ki ga je pri prihodu burno pozdravljala.

Isti dan, v soboto, ko so doživeli klerikalci z Ribnikarjevo oprostitvijo tako strahovito obtožbo in dosegli tako žalostno slavo veleovaduhov po celi naši državi, so se pa vrnil zvečer iz Prage naši

vrli Sokoli z zmagovalcem pri tekmovalni telovadbi, Vidmarjem v svoji sredini. Nehote je moral primerjati človek »delovanje« klerikalnega deželnega odbora s poštenim, vztrajnim delovanjem Sokolstva. Na eni strani slava klerikalnega ovaduštva, na drugi proslavljanje slovenskega imena pred celim svetom v Pragi. Za katero vrsto delovanja se bomo odločili? Lampe, ali Vidmar? Izbira za poštene ljudi pač ne bo težka.

Prihodnji dan, nedelja, dne 7. julija, je bil pa zopet dan uspeha in veselih nad. Vršil se je dopoldne shod zaupnikov narodno - napredne stranke. Že v soboto so pisali klerikalni listi, da — naprednjakov sploh več ni. Druga dan pa na shodu naprednjakov naravnost velikanska udeležba, posebno z dežele. Zborovanje je otvoril načelnik narodno - napredne stranke gospod dr. Ivan Tavčar, ki je pribil v svojem pozdravnem nagovoru zlasti to, da ne leži moč klerikalne stranke v drugem, kot v podjarmljenosti vlade v naši deželi. Če izmakne klerikalcem svojo podporo vlada, če se zamerijo nji, bo klerikalne slave — konec. — Dr. Ravnihar, državni poslanec, je poročal o splošnem političnem položaju, o našem razmerju napram vladi, Nemcem, Jugoslovanom in klerikalcem. V tej veliki politiki je treba poudariti zlasti eno misel, ki naj bi bila vodilno načelo v naši državi: Avstro - Ogrska naj se vlada s pripomočjo in sodelovanjem vseh narodov, ki žive v državi. — Deželni odbornik dr. Triller je poročal o političnem položaju na Kranjskem, ravnatelj in bivši ljubljanski župan Hribar o »Narodnem skladu, prof. Reisner o organizaciji po kmetih. O istem predmetu so poročali tudi še: Mazelle, Rus, Marincik, Šega in Ribnikar.

Dr. Tavčar je zaključil izvrstno uspešno zborovanje z besedami:

»Polagoma bomo napredovali, če bomo imeli zaslonbo pri svojih zaupnikih, tudi po deželi. Pri tem nas pa ne sme strahiti morda kak hipni neuspeh. Vsi na delo! Najboljši naš agitator pa bodo krivice, ki jih vedoma dela deželni odbor davkoplačevalcem!«

Popoldne se je vršila veselica v prid »Narodnemu skladu«. Vreme je bilo ugodno, in veselica je potekla kar najugodnejše, tako za udeležence, kot za — blagajno »Narodnega sklada«.

Pretečenih dni smo torej lahko veseli. Prinesli so neuspehe in neizbriso sramoto klerikalcem, prinesli uspehe in vzbojdrilo za navdušeno delo vsem naprednjakom. Uspehi teh dni naj bodo tudi nam po kmetih bodrilo in vzpodbuda za delo, za dosego predvsem za enkrat prvega cilja, da stremo pri deželnozborskih volitvah čez dve leti klerikalno premoč v deželi. Naše geslo bodi:

Vsi v organizacijo!

Razgled po svetu

Novi davki?

Komaj je državni zbor dovolil vladi vojake, kolikor jih je zahtevala, že zopet prihaja vojni minister z ogromnimi zahtevami. Hoče, naj se mu da za izboljšanje našega topničarstva **novih 275 milijonov**. Od kod pa bomo jemali? Saj kmalu še za pot v Ameriko ne bomo imeli. **Celo oba finančna ministra**, avstrijski in ogrski, **sta se začela upirati** tem ogromnim zahtevam, ker poznata gospodarske razmere v državi in vesta, da ljudstvo ne bo moglo zmagovati takih davkov. Ogrski se je upiral tako hudo, **da so za enkrat odložili odločitev o tem vprašanju**. Jeseni pride vprašanje zopet na dnevni red.

Evharistični kongres.

Za to prireditev bobnajo klerikalci ljudi s cele dežele skupaj; a Slovenke se še **sprevoda udeležiti ne bodo smele, smele ga bodo zamo — gledati**. Slovencem so dali na razpolago neznatno cerkev v ulici, kjer stanujejo — vlačuge. Da ta kongres ni verska, temveč klerikalna prireditev, vidimo iz tega, da jo bogato podpirajo židje. Ravnatelj banke »Bodenkredit«, sin rabina (židovskega fajmoštra), **krščen Žid, Sieghardt**, je nakazal v korist tega shoda v proslavo hostije **600.000 kron**. Pa bodo klerikalci trdili, da to ni **od židov** podpirana prireditev.

Nemški cesar in ruski car

sta se sešla, da se malo pomenita o politiki. Ker zastopata mogočni državi veliko v Evropi, je mnogo ugibanja o teh pomenkih. Gre pač pred vsem za vprašanje, kaj bo s Turčijo.

Klerikalizem je povsod enak.

Povsod se bori »za vero«, dela pa za — bero. Kot v našem državnem zboru duhovniki skrbijo predvsem za to, da bi od države čim več dobili, namesto da bi to zahtevali od vebogate cerkve, ravnotako delajo pravoslavni duhovniki na Ruskem. V tamošnji dumi (ruskem državnem zboru)

jih je bilo dosedaj že **50**. A razen dveh, Soluha in Senderka, so vsi ostali samo to gledali, kako bi izsilili nalaganje novih davkov za vzdrževanje duhovščine. Samo omenjena dva sta glasovala tako, kot jima je velevala vest, ne pa škofovska komanda, in že se širijo vesti, da jima vzamejo duhovsko čast. Višja duhovščina se že pripravlja z mnogobrojnimi sestanki na nove volitve. V najkrajšem času izbruhne torej tudi na Ruskem enako fanatičen pravoslaven klerikalizem, kot je pri nas katoški.

Turške razmere.

Turške razmere so res prav »turške«. Začeli so se upirati in dezertirati vojaki; vlada hoče častnikom prepovedati vmešavanje v politiko, kar pa pomeni vlivanje olja na ogenj.

Srečna Rusija.

Rusija se smatra sicer za divjaško državo. Vendar nekaj je pa tam gotovo dobrega, sicer bi se ne moglo dogoditi to, da ruske finance dovoljujejo, da — bodo Rusi plačali 100 milijonov državnega dolga. To sicer ni veliko, ampak vsaj dolg ne narašča, dočim imamo pri nas v Avstriji takšno gospodarstvo v državi, da z davki komaj še zmagujemo plačevanje obresti. Kaj šele, da bi se dolg manjšal! Po rusko-japonski vonji so Nemci Rusom škodljivo prorokovali, da ruska država mora priti na kant. Kot vidimo, so se ti ljubeznjivi preroki nekoliko zmotili.

Ostanek iz »starih dobrih časov« na Finskem.

Finci so se v kratkem času dvignili med najnaprednejše evropske narode, odkar spadajo pod Rusijo. Vendar je pa iz časov švedske vlade ostala še navada, ki priča, kako je včasih neutemeljeno zdihovalje po starih dobrih časih. Delavski list »Kansan Lehti« — narodni list — piše namreč **o javni dražbi ljudi**, ki se je vršila dne 24. grudnia 1911 v Laugeumaki. Na dražbo pridejo revni ljudje, ki se ne morejo več sami vzdrževati, in sirote. Drugod po svetu je takšnim ljudem dovoljeno da smejo beračiti. Na Finskem je pa beračenje prepovedano, da bi izgledalo, kot da tam sploh ni čisto revnih ljudi. Zato je pa občinam dovoljeno, da dajejo svoje siromake in sirote na javno dražbo. Računajo tako, da je vsak človek, ki se sploh še more držati na nogah, za kaj poraben, samo pravo delo se mu mora najti. Kdor takšnega reveža draži, ga sme porabiti za kakršno delo se mu prav zdi. Razen njegovega dela ima za dobiček še pristojbino, katero mu plača občina za oskrbo. Ta prispevek je kriv, da ljudje rajši draže prav mlade sirote, kot take, ki odraščajo, ker ti »preveč jedo«.

Slovenija

s Kaj so izpovedale pri Ribnikarjevi obravnavi priče pod prisego? (Zasliševanje bivšega užitninskega preglednika Ivana Dolinarja pred ljubljanskim deželnim sodiščem.) Predsednik Vedernjak: V zapisniku, pisanem pri deželnem odboru (pod dr. Peganom!), pa pravite, da je nato Ribnikar pozval množico z besedama: »Kar skozi!« — Priča Dolinar: Tega nisem slišal in tega sploh Ribnikar ni rekel! — Zagovornik dr. Novak: Ali se je Vam zapisnik, spisan pri dr. Peganu, prebral, ali ste ga podpisali? — Priča Dolinar: Dr. Pegan mi zapisnika ni prebral, niti mi ga dal podpisati. (Splošno gibanje med avditorijem.) — (Zasliševanje redarja Kurenta pred ljubljansko deželno sodnijo.) Državni pravdnik dr. Neuperger: Ali je na magistratu (ljubljskem pod županom Hribarjem!) kdo na Vas vplival? — Priča redar Kurent: Na nikogar se ni vplivalo, reklo se je nam samo, da naj vsakdo pove to, kar ve. — Predsednik senata nadsvetnik Vedernjak: Ko ste bili zaslišani pri deželnem odboru, pa ste nekoliko drugače govorili. — Priča redar Kurent: Je pač dr. Pegan (uradno in kot deželni odbornik!) napačno zapisal. (Smeh.) — Dr. Pegan je torej kot deželni odbornik napačno zapisal izpovedbe prič, na podlagi česar bi bil lahko izgubil Ribnikar svojo službo in prišel v zapor. — Kako naj imenujemo to postopanje dr. Pegana?

s Deželni avtomobil se je na Dolenjskem poškodoval. Dr. Lampetu in nadinženirju Klinarju se ni nič pripetilo. Lampe, prst božji?

s Klerikalcev na Dunaju več ne vpoštevajo, zato pa — razbijajo. V vodogospodarskem odseku državnega zbora na Dunaju sta dne 5. julija napravila dr. Šusteršič in dr. Korošec takšen kraval s pobijanjem in razbijanjem, da se je vsa zbornica zgražala nad takim postopanjem deželnega glavarja dr. Šusteršiča in duhovna dr. Korošca. Deželni glavar je celo obetal, da prinese k prihodnji seji — revolver. Postopala sta tako, da se je začelo govoriti, naj bi se proti njima poklicalo na pomoč — paragraf. Oba sta po mnenju mnogih poslancev, zakrivila očitne zločine, dr. Korošec z nasilnim rušenjem razprav zakonodajnega zbora (v smislu § 76. kaz. zak.), dr. Šusteršič z nevarno pretnjo, dr. Korošec poleg tega tudi prestopek hudobnega poškodovanja tujega imetja. Marsikateri parlamentarec je izrazil mnenje, da bi bilo končno enkrat potrebno, poklicati v obrambo parlamentarizma — na pomoč državnega pravdnika. Eksempel bi bil tem bolj strašilen, če bi roka pravice zgrabila takoj prvič — deželnega glavarja. — Torej dr. Krek žuga s kolom in nožem, deželni glavar pa z — revolverjem. Zakaj to?

V časopisih so priznali pravi vzrok svoje jeze: Ker se klerikalce na Dunaju premalo vpoštevajo. In takšnim ljudem so izročili naši volilci v roke svoje zastopstvo na Dunaju, ki sami priznavajo, da se jih na cesarskem Dunaju premalo vpoštevajo! — Spominjamo se tega pri — volitvah!

s **Deželni mlini.** Deželni odbor je zabil v dela pri električni centrali na Završnici na Gorenjskem že 300.000 kron. Sedaj je pa dal baje na ukaz deželne vlade, deželni glavar dr. Šusteršič ta dela ustaviti. Kako da je vlada šele sedaj prišla do prepričanja, da ne bo dosti odjemalcev, ko je že 300.000 kron denarja v podjetju zabitega?

s **Veselica za »Narodni sklad«.** Vstopnic za veselico je bilo prodanih — 14.000, čistega dobička bo okrog — 12.000 kron. Klerikalci so lahko nevoščljivi, in gorenje številke lepo pojasnjujejo njihovo zabavljanje.

s **Razdelitev referatov deželnega odbora** od dne 22. junija 1912 dalje (definitivno). Deželni glavar gosp. dr. Ivan Šusteršič: vse personalije; umetništvo, gospodinjke šole in gospodinski tečajji. Deželni odbornik gosp. Josip Anton grof Barbo: železnice, deželna kultura, in sicer: vinarstvo, ribarstvo, gozdarstvo, sadjarstvo, živinozdravništvo, kmetijska družba, podkovska šola, šola na Grmu, posestvo na Robežu; obramba poljščine; stanovske stvari; prisilna delavnica; oskrba za zanemarjeno mladino v deželni prisilni delavnici; pospeševanje tujkega prometa. Deželni odbornik gosp. dr. Evgen Lampe: deželne finance; živinoreja; izboljšanje hlevov; mlekarstvo; sirarstvo; deželna banka; ceste; melioracije in vodovodi; izkoriščanje vodnih sil za električne naprave; združništvo. Deželni odbornik gosp. dr. Vladislav Pegan: občinske stvari; gasilnostražni zaklad; stavbinske stvari; pritožbe v cestnih zadevah, izvzemši administrativno-tehnične zadeve; deželnozborske zadeve; lovske zadeve; deželna poslopja. Deželni odbornik gospod dr. Karel Triller: ustanove; ubožne zadeve; vojaške zadeve; pripraga; deželni muzej; agrarske operacije; bera; statistika; deželni teritorij; deželno gledališče; odgon; konsignacija in oskrbni stroški za izven kranjske bolnice. Deželni odbornik gosp. dr. Ivan Zajec: šolstvo; trgovska šola; deželni dobrodelni zavodi in javne bolnice, izvzemši konsignacij in oskrbne stroške za izven kranjske bolnice; dopis bolniških oskrbnih stroškov; zdravstvo; obrt; visokošolske podpore; oskrba za zanemarjeno mladino v Salezijanskem zavodu.

s **Delavci pa taki!** Klerikalna jugoslovanska strokovna zveza je imela svoj občni zbor, ki ga je Joža Gostinčar širokoustno proglasil za »slovenski krščansko-socialni delavski parlament«. Kakšen je ta »delavski« parlament, je razvidno iz teh-le imen: predsednik je zdravnik dr.

Zajec, podnačelnik časnikar Moškerc in doktor Lovro Pogačnik, zapisnikar kaplan Krhne, blagajnik profesor Remec, odborniki in nadzorniki: g. doktor Adlešič, doktor Derganc, doktor Levičnik, doktor Malnerič, profesor Marinko, doktor Tomažič, profesor Jarc, učitelj Dermastija, doktor Pegan in fajmošter Traven. Ali ni to imeniten »delavski« parlament, ki obstoji iz samih doktorjev, profesorjev, fajmoštrov in kaplanov?!

Belokranjske novice

bk **Iz Kota.** Podivjanost nemških kulturnosceev. Nedavno je prišel neki Maks Erhardt iz Zgornjega Štajerskega k zgradbi belokranjske železnice, a delo mu ni dišalo, preživljal je raje sladke urice pri neki Neži, ter vedno hajlat in agitiral za šulferajnske šole itd. Tako je tudi delal v nedeljo 3. junija, popival po barakah do ponedeljka, nato je prišel zopet k Neži, ki jo pa ni dobil doma, bila je samo 68 let stara ženica, po imenu Flek, ter jo prosil, da naj mu posodi eno krono, kar je tudi storila. Nato je Erhardt odšel, a se zopet vrnil popoldan, slučajno je bila Flek na njivi. Erhardt jo je pa poklical domov, češ, da naj mu gre odpreti, kar je tudi storila, in nato hotela oditi. On ji je pa pot zastavil, rekoč: holt! Denar sem, ter je zagrabil za nož ter jo napadel in zadal ji skoraj nad 20 ran na glavi in po telesu. Nato ji je pobral 65 K denarja, zaklenil ter odšel na Preloge hajlat. Ko so orožniki to zvedeli šele drugi dan, so ga šli takoj iskat. Dobil so ga v postelji in odgovori prav z mirno vestjo na vprašanje orožnikovo, zakaj je napadel ženo, to-le: Zato, da bo hudič crknil. Dobil so še pri njem 34 K, drugo je že pognal po grlu. — Značilno je najbolj to, kakor se čuje, da baje pošilja take štajerske renegate šulferanj po **Beli Krajini kot agitatorje za Südmarmko.** Poleg tega morijo in ropajo uboge stare ženice. Kam še pridemo, če bodo taki vagabundi prinašali kulturo nemško-štajerskih Miheljnov. Radovedni smo, kaj bo reklo na to ptujsko glasilo »Štajerc«? Heil!

bk **Iz Petrove vasi.** Pri nas smo letos res obdarjeni s samimi milostmi. Enkrat s tatvino, drugič z odiranjem ubogih trpinov na Lončaričevi progi, pretepi, tretjič z uboji itd., tako, da se moramo samo gospodu Lončariču zahvaliti za te dobrote. V nedeljo, dne 23. junija, so bili delavci v gostilni Polkota, med katerimi je bil tudi Janez Zalašček iz Dolja pri Tolminu, star 25 let. Bil je prav mirnega značaja. Nato je prišel tudi že znani pretepač Henigsmann, in Kukman, ter sta začela pretiti omenjenemu Zalaščku, na kar je ta prav mirno odgovarjal. Kar se zakadi Henigsmann v Zalaščka ter ga zabodel v srce, rana je bila globoka 34 cm. Zalašček je po dveh minutah izdihnil. Kukman je pa začel skozi okno streljati s samokresom. Lahko bi se bila pripetila velika nesreča, da se ljudje

niso umaknili. Umrjenemu so tovariši priredili lep pogreb, kakoršnega še ni bilo v Petrovi vasi. Tako, sedaj si res ni človek varen nikjer življenja, a kaj je temu krivo? Samo strogo klerikalna vzgoja in pa pijančevanje. Končno še omenim, da je morilec sin še nedavno prošle slepe zamaknjenke, ki je toliko let ljudi goljufala brez vsake ovire, in s svojo prefriganostjo ljudi begala, češ, da se Bog pripravlja vsak čas pokončati celo vas. Tak je torej ta bogaboječ vzgojen otrok! Delo pri železnici gre jako zaspano naprej, ker delavci trumoma zapišajo Lončariča. Čujemo, da se gosp. Lončarič jezi na napredne časopise, da ga preveč napadajo. No, gosp. Lončarič, lahko vam povemo par slučajev. **Kava pri vas stane kg 4 K 60 v, dočim je v drugih trgovinah 3 K 30 v; sladkor 1 K 12 vin., dočim je drugod 1 K 4 vin.;** moka in drugo je pri trgovcih vse za 8 vinarjev ceneje. Nič se preveč ne razburjajte, gosp. Lončarič! To pripravite za poznejše čase, ko pridejo bolj pikantnejše reči na dan.

bk **Nesreča pri zgradbi predora.** V sredo, dne 26. julija, vozil je Anton Nampelj gramoz iz predora. Samokolnica, ali kakor pravijo, vagončki, je bila preveč naložena ter se ni dala prevrniti, nakar je prijel Nampelj za dvigalni kol, da bi lažje zvrnil, nakar se je kol sprožil in zagnal Nampeljna osem metrov visoko, da je padel na kamen ter zadobil smrtno nevarne rane. Zdrobil si je prsni koš, ranil pljuča in še drugo. Sedaj se revež bori s smrtjo v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji. Nampelj bil je tudi zvest član Sokola in dober telovadec, poleg tega tudi dober delavec, in skrbel je za mater, ki ima še sina, 12 let starega.

bk **Nevihita.** V torek, dne 25. junija, je celo noč grmelo in deževalo, proti jutru je malo prenehalo, a okoli 9. ure se je zopet stemnilo ter grmelo in treščilo v Stezinarjevo vinsko klet nad Semičem, ki je bila takoj vsa v plamenu. Prihitela je takoj na pomoč vrla semiška požarna bramba ter omejila, da se ni še sosednje poslopje vnelo, in poleg tega rešila tudi 30 hl vina Stezinarju. Stezinar ima občutno škodo, ker ni bil nič zavarovan. Le to je sreča, da se mu je vino rešilo. Sedaj res vidimo in moramo pohvaliti požarno brambo, da je kos svoji nalogi. Le krepko naprej! Bližnjemu na pomoč!

bk **Iz Štrekljevca.** Našemu dičnemu Drgancu ne gre iz glave zadnji članek v »Slov. Narodu« in »Slov. Domu« radi njegove koncesije. Stika po kotih, kje bi staknil dopisnika. No, gosp. Drganc, le brez skrbi bodite, vam že pride sam v roke. Namreč, ko bode treba zopet ponoči putrhe nositi iz Vrtače. To povem samo vam na uho; prihodnjič kaj več. Sedaj le opomnimo Jarca in Drmastijo, da bi se malo za nas pobrigala in izvojevala kako podporo, ko nam je vse žito po polju poleglo, da je docela uničeno. Isto vprašamo, kaj bode z vodnjakom na Osojniku, in če-

mu so lansko leto betonirali, a sedaj ne moremo **sploh nobene vode ven dobiti**. No, Jarc in Drmastija, na delo!

bk Iz Prelogov. Pri nas imamo sedaj čisto novo življenje, kar se gradi železnica, ker preje ni za nas vedel živ človek. A sedaj nas pa vedno posečajo tujci in domačini. Tako so nas obiskali tudi 23. junija semški Sokoli, ki so nas presenetili s prekrasnim nastopom. Res, velik napredek v tako kratkem času! Le tako neustrašeno naprej ter vas vabimo, pridite zopet kmalu v našo sredo! Na zdar!

Kmečki fantje.

bk Preloge. V nedeljo 23. junija so imeli tukajšnji delavci shod. Posvetovali so se o svojem žalostnem stanju, oziroma plači. Bilo je več govornikov iz delavske organizacije. Seveda je tudi semški župnik prišel ter se začel nekaj vmešavati, rekoč, ja, jaz pa pravim, da je **delavec dosti plačan, če ima na dan tri krome**. Seveda jo je moral hitro odkuriti, sicer bi deževalo. — Gosp. Stanko, drugič ne pridite več na naš shod, če hočete nositi zdrave ude, ter vas vprašamo, kako more delavec živeti s tremi kronami **sebe in družino, ko še vi sebe ne morete, ko služite letno od nemškega viteškega reda 2800 K ter maše po 3 do 4 krome računate, pogrebe pa 20 do 30 K, če je pa rekvijem pa celo 200 do 240 K, a si morate še denar izposojevati**. — Toliko za danes!

bk Iz Bele Krajine. Tu po naši Beli Krajini je veliko zanimanje in razmotrivanje o deželnih finančah v Šukljevi brošuri. A svete posode hočejo pa to knjigo kar **konfiscirati ter ne dajo slišati o tej brošuri**. Prišel sem slučajno v neko gostilno, seve klerikalno. Opazil sem več duhovnikov, ki so precej razburjeno govorili, nakar sem postal bolj pozoren. Posebno neko kaplanče je imelo glavno besedo, in to samo radi Šukljeve brošure, rekoč: Ja, pa ta Šuklje je nas sedaj tako nesramno napadel, oziroma Slovensko ljudsko stranko, ker smo mu le mi pomagali, da je prišel do tako velike stopnje in do takega titelnega itd. A sedaj nas pa izdaja, to je pri nas Judež Škarjot. Nato se oglasi neki župnik: ja, če bi prišel Šuklje sedaj sem, jaz pljunem pred njega. Sicer se ga pa veliko ne bojimo, kakor tudi njegove brošure ne, dokler imamo Lampeta v deželnem zboru. Tako, sedaj je gosp. pl. Šuklje to zaslužil že pri raznih mlečezobnih kaplanih, da bodo pljuvali na njega za to, ker je razkril njihovo brezvestno lahkomišljenost, ki jih vganjajo z denarjem ubogega kmeta. Sedaj, kmet, lahko sprevidiš, kaj je »S. L. S.«, kaka dobrotnica za kmeta. Da bodeš pa še lažje spoznal delo te stranke, kupi si knjigo ali si jo pa sposodi v javnih knjižnicah, ki se nahajajo po Beli Krajini, kakor v Gradacu, Semiču in drugod. — **Belokranjski volilec.**

Dopis belokranjskega kmeta iz Amerike.

Gotovo bode zanimalo malo poročilo Slovence v stari domovini, posebno pa one, kateri so si služili kruh po raznih slovenskih naselbinah v Združenih državah. Ravno sedaj približujejo tukajšnji slovenski listi nekaj članek »Ameriška bolezen«, nekateri seveda brez komentarja, in to po ljubljanskem »Slovincu«, glasilu Slovenske Ljudske Stranke. Če je dopisnik istega živeč v Ameriki (podpisal se je tako, dasi tudi zlodej, ne bi zapomnil dotičnega polentarskega imena), je gotovo vreden, da bi si navezal kamen na vrat in se potopil v Hudson reki. Če je pa kakšen ultra učenec Jegličevega zavoda v Ljubljani, naj velja ime o...! Kaj sploh misli z dotičnim dopisom, Bog si ga vedi, ali gotovo mu je pa žal, da so tukajšnji Slovenci istega duha in se nalezli nekoliko tega, kar drugi civilizirani narodi že zdavnaj imajo, in to je: **svoboda in napredek**.

Siromak kladi, da so Slovenci **premalo katoliški**. Da bi ga strela! Ali misli, da so tukajšnje slovenske župnije in šole po zraku ali po prežgani juhi priplavale? Ravnotako tudi kapelice v stari domovini, katere so tudi zidane z ameriškim denarjem? S strogo katoliškega stališča je dobil primeren odgovor v »Amerikanskem Slovincu«, razven tega mu je tudi »Glas Naroda« po ušesih nabrenkal, in mislimo, da mu Trbovčev Tone istotako ne bode dolžan ostal.

Reva klobasa nekaj o gnjilem liberalizmu, da se vkorenjuje med Slovenci (o, da znam po latinsko!). Sirota ne ve, da je **tukaj sploh vse liberalno**.

Duhovščina dela za dušne potrebe, kar more, in je za to pošteno plačana, ker si je narod **sam postavil cerkve in drugo, ter zato ne rabi nobene kranjske klerikalne avtoritete**. Pri srcu so nam seveda vse narodne prireditve v stari domovini. Kako ne, saj so slovenski Sokoli četrti telovadci na svetu, in prireditve, katere prirejajo napredni slovenski krogi, so vendar vsega priznanja vredne. Družba sv. Cirila in Metoda, no, ali hočete še kaj več? Seveda, boli vas, ker se ne radujemo po angelsko velikega napredka vaših čukov. Kako bi se vendar, ko se vsak čuk, kateri je nekdanj z vami čukal, tako salamensko slabo izrazi o celi vaši avtoriteti, da nas je groza. Gospodine moj, Slovenci vidijo in spoznavajo tukaj razne druge narode in zato nočejo in ne marajo učiti istega, kar **davi naš narod v domovini**. In povem vam, da ravno Amerika bode tisto zdravilo, katero ozdravi kugo kranjskega klerikalizma. Kako si vendar more dotični dopisnik misliti, da bode kakšno **mlečnozobo kaplanče komandiralo stare in izkušene ameriške Slovence, kateri so si s trdim delom v tujini priskrbeli razna podjetja in lepo cvetoče trgovine**.

Zgražajo se Slovenci nad vašo klerikalno politiko, vse deželno in državno-

zborske volitve v stari domovini pričajo, kakšna avtoriteta ste. Tužna Bela Krajina, nimaš morebiti moža **med tisoči**, da bi te zastopal in kateri **pozna tvoje težnje**? Avtoriteta pravi: »profesor ta in ta« in nekateri sladko ginjeni mameluki kriče: »Amen«. Znamo celo, da ste šteli krome za nekega Kočevarja pri volitvah, samo zato, ker je z vami tulil. Vsak marinar in marinarica, ko pride sem, vam poje takšno glorio, da je celo Jeremija ni nad Jeruzalemom pel takšne. Torej vsa vaša klerikalna klika in profesorji ter vaši ljudski zastopniki si bode **zobe polomili in to ravno ob naprednih ameriškanih Slovincih**. Zdrav je tukajšnji slovenski narod na duhu in telesu in se bo vedno znal obraniti kranjske kuge in to je kranjska klerikalna politika. Imamo tukaj slovenskih časnikov, za katere vam bi dal dober svet, da se nanje naročite in potem pridno čitate, ter spopolnite svoje ozko klerikalno duševno obzorje in se navzamete tistega duha in napredka, kakor so se ga tukajšnji Slovenci. In potem vas bomo prištevali k narodno - naprednim Slovincem v domovini. Veselili se bomo vašega napredka in vam vedno klicali: Bog živi narodni napredek in njegove prireditve, kakor n. pr. slovensko Sokolstvo, družbo sv. Cirila in Metoda itd. In ko se bode s svojo vestjo pomirili in da bode ameriški Slovenec videl, da ste kaj storili v narodovo korist, potem pridite s kakšnim nasvetom in spoznamo se bomo gotovo. Drugače vas pa čaka batina in padala vam bode tako dolgo, dokler se ne navadite lepega pregovora: »Ne stikaj svoj nos, kjer ga ni treba.« Vam pa, nekdanjim ameriškim Slovincem, kateri sedaj bivate na mili domači grudi, kličem: Vporablajte svoje skušnje in skrbite za to, **da se bo vaš so-sed pridružil k občenemu napredku**. Imate lepo priliko, **da pokažete, kar ste se v tujini naučili, ter ostanite zavedni narodno-napredni možje. Živeli!** — Tebi, vrli list »Slovenski Dom«, pa želim občega napredka, da bi zahajal v vsako slovensko hišo ter zraven tega ne pozabil Slovencev v daljni Ameriki.

Belokranjec.

o Dolenjske novice o

d Iz Litije. Dne 21. t. m. imeli bomo pri nas zelo važen praznik. Na ta dan priredi sokolska župa, Ljubljana I., svoj zlet v Litijo ob priliki otvoritve našega novega sokolskega doma. Mnogo je bilo skrbi, dela in truda, predno je zrastle iz tal ta sokolska trdnjava, katera bo narodnemu so-vražniku močan jez, našemu narodu pa svetišče prosvete in izobrazbe. Stavba stoji v sredini trga in je zgrajena popolnoma v modernem zmislu. Vsi stropi so železno-betonski, kakor tudi streha, vrhu katere je razprostrt velik, krasen sokol. Priprave za slavnostni dan se zelo marljivo vrše. Sestavljen je poseben zletni odbor,

Razširjajte „Slovenski Dom“.

ki dela na to, da se vsem udeležencem tega našega praznika priredi kar največ mogoče prijetno bivališče. Okoli 50 dam in gospodov je že na delu v raznih odsekih. Že to število marljivih moči nam jamči, da se pripravlja nekaj velikega, ako pa še omenimo, da sodelujejo pri teh pripravah vsi sloji brez razlike stanu, potem se mora verjeti, da bo to res nekaj splošnega. Cela prireditev pa temelji na treh glavnih točkah. Prva je tekma, ki se prične že ob 6. zjutraj, v kateri si bodo merili tekmovalci svoje moči in izurjenost. Druga je otvoritev sokolskega doma in slavnostni sprevod. Tretja, in najlepša, pa bo popoldanska javna telovadba. Kdor se hoče torej prepričati o resničnosti teh besed, naj ne zamudi prilike proslaviti naš praznik dostojno in častno. — **Na zdar!**

d **Vače.** Kaplan Majdič je neozdravljivo žejen. En kozarček ali dva, to njemu korajžo da. Če je liter ali štefan, je pa še bolj navdušen. Nič hudega, če meri cesto in hodi okoli s pobitim nosom in obvezano glavo. Njemu je ta reč že naprej odpuščena. Drugim klerikalcem pa tudi. Tega smo že vajeni. Ne bomo pa molče potrpežli, da bi nas obkladal s pijanci in ponočnjaki, kakor je storil preteklo nedeljo. Majdič noče videti svojega soseda, kako uhaja med mašo na žganje. Saj pravijo, da mu je pri obleki pregledal tri krone. Še v njegovo delavnico rad zaide v ponedeljek, ko samo klerikalci ta plavega delajo in se z žganjem zalivajo. Ta njegov sosed je živa pošta, ki voha okoli nas, včasih pa tudi žeganega Majdiča raznaša. To človeče se nam in klerikalcem gnusi, ker je na dve strani brušen nož. Samo za Majdiča je dober. Fej! Ni čudno, če se ta svojat ponoči pretepava in leži kakor pijana žolna na sredi trga, ko gredo ljudje k maši. Majdič le vzemi metlo v roke, pa **pred svojim pragom pometaj!** Župnik Klinec iz Javorja se je lani repenčil nad svojimi sorodniki, ker so Sokoli. Ta mož ni videl še svojega brata Franceta in njegovih sinov, ki pa res niso Sokoli, ker Sokol ne zoblje ričeta. Naš gospod župnik dela samo za cerkev. Pusti pri miru časopise, Marinarice, čuke in hranilnice, pa ga vse spoštuje. Zakaj so ljudje nekaj v miru živeli? Zato, ker so imeli duhovnike, ki so **politiko pri miru pustili.** Naš Majdič je pa zagrešil svoj poklic. Le tako naprej, dokler je še vetra kaj!

Vačan.

d **Iz Št. Jerneja.** Naši mladi gospodje iz farovža imajo zopet svoje veselje. Po dolgem času izza občinskih volitev, se je ponudila nemirnim duhovom vendar srečno enkrat prilika, izpostaviti v »Domoljubu« svoje duševne proizvode. Pač res hudo za razposajene mlade, pa »čile« duhove, toliko časa neprosto voljno mirovati! Sokol v Št. Jerneju! Kaj? To bo zopet hvaležni predmet in snov za našo duševno lakoto. — Mi bi jim najmanjše ne motili ali celo kratili tega nedolžnega veselja, da gospodje skušajo spraviti v svet in veljavo

le svoje neznane duševne veličine, ako bi pa ne kazali pri tem toliko krščanske ljubezni in dobrohotnosti do svojega bližnjega — nesomišljenika. Zato smo tudi mirnodušno in z lahnim usmevom prezrli njih prvi poskus šegave duhovitosti. Kakor medvedu v razgreti peči pri njegovih prvih plesnih poskusih, ki nerodno in neprosto voljno privzdiguje svoje široke šape, tako se mora človek smejeti takim prisiljenim glumačem. Da, gospodje, od duhovitega pa do smešnega je samo en korak! Ker jim ni nihče hotel reagirati na njihovo prvo harlekinado, bili so seveda že v umevni bojazni za svoj renome in nadaljne duševne polete. Pograbili so slastno v »Slovenskem Narodu« št. 129 med društvenimi poročili, kateremu se pa že dovolj jasno vidi, da ni prišel iz Št. Jerneja, kar jih pa prav nič ne moti, ga nam podtakniti ter po svoje izkoriščati. Poleg bojazni in zelene zavisti, štrli kar iz teh člankov škodoželjnost in denuncijantstvo. Ker je naredil čez Gantarja in poštarja: bog in svet' božji križ, rad bi v svoji onemogli jezici prikupil na zgoraj, kakor dela tudi reklamo na isti način za najbolj obiskovano Receljevo gostilno. A bavljav zapopota tudi votlo z renami, da bi ostrašil kake plahe stvarice. No, če se mu to tudi pri komu posreči, mu istega z zadovoljstvom prepuščamo, kajti Sokol ne trpi plašljivcev in breznačajnežev. Kdor je **mož poštenjak, zaveden in narodno čuteč**, bo vztrajal neustrašeno na započeti poti, ker si je v svesti, **da dela za dobro stvar** in se mu torej tudi ni ničesar bati. **Ne delajmo po vzgledu naših nasprotnikov, da bi napadali in izzivali nasprotnika, marveč delajmo mirno, trezno, smotreno in vztrajno započeto delo za vzvišene smotre. Malo besed, pa tem več dejanj! Proč z medsebojnim kritikovanjem, zabavljanjem in izpodbijanjem, temveč vsak zgrabi z vne- mo za svoje delo; v celoti pa podpiraj skupnost.** Delo naše ni lahko, zato bo doseženi uspeh tem slajši. Mi kar bomo storili, storili bomo iz lastnih moči, iz prostovoljne požrtvovalnosti za dobro stvar. Ne bomo kradli denarja iz ljudskih žepov ter se potem trkali na prsi: glejte, kaj smo storili. **Mi nimamo posojilnic za sabo**, ki bi nas zalagala z denarjem brez vednosti ljudstva. Kajti: Sokol ni bil nikdar in ne bo — Čuk! Na zdar!

d **Št. Janž.** »Luftinženirjevo« brezžično telefonsko poročilo. Ravno, ko smo se razgovarjali o našem župniku Bajcu, kako slabo gospodari v naši fari, da bode vse razdejal in faro na beraški boben spravil, ker dela razne dolgove, je dal brezžični telefonski aparat znamenje, da je nekdo pri njem. Stopim k aparatu in zakličem: Halo! Kdo tam? — Odgovor: »Luftinženir«. — Kdo tam? se mi vrne vprašanje. Dopisnik »Slovenskega Doma«. In nato mi prične pripovedovati: »Sem pri Sv. Trojici nad Cerknico. V Hrenovicah nisem potem več kaj posebnega zvedel. Nekaj bi že bilo, pa

rajši povem drugič. Ko sem kľofutal proti Sv. Trojici, se mi je aeroplan malo pokvaril in tako sem le s težavo prišel k Sveti Trojici. Hodim po raznih krajih in zvem marsikatero, ne ravno lepo, o župniku Bajcu. Tako sem prišel z nekim možem skupaj — ime na razpolago — in me vpraša: »Ne bodo zamerili, njih pa nisem še nobenkrat videl, od kod so pa doma?« — »Jaz sem »Luftinženir« iz Št. Janža,« mu odgovorim. — »Aha, že vem, od tam, kjer je sedaj naš prejšnji župnik Ljudvik Bajec. Hvala Bogu, da smo se ga znebili!« — »Zakaj pa, ali ga niste radi imeli?« vprašam moža, in povedal mi je tole: »Tako, ko je župnik Bajec k nam prišel kot inštalirani župnik, je ustanovil posojilnico, in popravljali smo župnišče. V stavbni odbor je bil izvoljen predsednik, mož, ki je faro varoval pred velikimi in nepotrebnimi stroški, ter oddal vse delo župnišča, ki je bilo cenjeno po konkurenčni obravnavi, na 12.000 kron, oddal ga je tako, da bi moralo ostati denarja nad 1000 kron. Ko je pa Bajec videl, da se denar špara in fara varuje, je začel proti njemu in celemu stavbnemu odboru hujskati tako, da sta predsednik in še en drugi odbornik odstopila od odbora. Bajec in njegovi kimavci so si potem izvolili druga dva odbornika in predsednika. Župnišče so delali in ga do delali že pred štirimi leti; računa pa ni bilo do jeseni lanskega leta, ker ga ni znal (ali pa ni hotel) prav sestaviti ne Bajec in ne predsednik Andrej Pirman. V jeseni lanskega leta so pa napravili račun kar nad 20.000 kron, torej nad 8000 tisoč kron več kakor je bilo cenjeno; fara bode morala pa plačati, Bajec gotovo ne. Dalje je delal »čukarijo«: iz hleva dvorano, napravil keglišče in gostilno pred farovžem, za device in čuke, nas naprednjake pa za vsako malenkost, hajdi po dr. Pegana in toži tako, da je mislil vse uničiti. Kdor ni bil njegov kimavec, je mislil, da ga mora uničiti. Pridigal je tako, da malokateri, ki je kaj o sveti veri podučen, ni šel več k njemu v cerkev. Jaz že nisem bil pri njegovi maši dve leti. Kmetje se morajo tam v Št. Janžu prav dobro varovati tega Bajca, drugače jim bode vse razdejal, kar bo le mogel. Potem pa vozil se je vedno okoli, da ga je bilo težko dobiti dva dneva na teden doma. Bajec in pa njegova mama, katera ne pozna zakramenta sv. zakona, sta farane farbala, da je zadela neka Katarina Škrjanec loz čez 80.000 kron, da je strašno bogata, da ima blizo do milijona in v resnici je pa bolj revna. Bajec se je s to Škrjanec vedno prepeljavaval, ponoči in podnevu; pa ni tako lepa, kakor Bajec misli. Govori se tudi, da je baje vjela enega fantka, ki ni od njenega moža in da je bil le ta za rednika kot sv. Jožef. Znesli so pa od tukaj čez 27.000 goldinarjev, kar se je skazalo, da je založila deželna gospodarska zveza za Bajca 52.000 kron. Kmet, ti pa plačaj za Bajca in take župnike! Zdaj imamo pa župnika, ki smo z njim veliko

bolj zadovoljni. — Če bodo ostali še kaj časa pri Sv. Trojici, bodem pa še kaj povedal. — Z bogom! Moram iti, imam še danes veliko dela...» Vidiš — dragi dopisnik — tako je počenjal Bajec tu Sveti Trojici. Le vse povej Šentjancem, ali pa poročaj v »Slov. Domu«, naj to ljudje zvedo, da se bodo znali Bajca varovati. Sedaj ostanem še pri Sv. Trojici, ker me Bajčevi grehi zares zanimajo, pa poročal ti bodem tudi vse natanko, kar bodem zvedel, ti pa pridno med ljudi spravljaj. — Pozdrav! — **»Luftinženir.«** — Pošiljam vam torej, gospod urednik, to telefonsko poročilo ter prosim, da je blagovolite priobčiti v nam priljubljenem »Slov. Domu«. — Vas pozdravljam. — **Dopisnik.**

d **Tržišče.** Zopet je takorekoč »obšimfal« naš gosp. fajmošter na praznikov dan naše naprednake. Je že hudimer, kaj ne, gospod! Ti preklemani naprednjaki vam vedno razkrivajo vaše grehe in zato ste tako zelo razjarjeni, da namesto, da bi pridigovali o sv. Petru in Pavlu, »rajsnate« nad naprednjaki. Pa bodite potolaženi, ker vedite, da vam jih bomo še. Vedno tarnate, koliko in koliko dela imate, pa vse eno imate še vedno toliko časa, da zlagate v kup laži, prinesene od mladih čukcov, in pošiljate v »smrdoljub«. Saj vaša čukarija se že prav klaverno drži, tako, da že ni vse skupaj vredno eno pipo tobaka. Drugič je bolje, da vašega Pavleta postavite kot načelnika čukom, ker ta bi se najbolje »prištimal«. — Kakšno petje je pri nas v cerkvi, nad tem se mora tudi vsakdo zgrazati. Ja, tega pa ni župnik kriv, bo rekel kdo? Kdo pa? Mislite li da bo gosp. organist plačeval pevce s svojo boro plačo? Pa tudi upamo, da ni nobeden tega zahteval. Pa poslušajte, ljudje božji, in tudi vi gosp. fajmošter! Vprašamo vas, zakaj vabite v župnišče samo pevke in jim tako drago plačujete njih grla? In zakaj ne vseh pevcev, čeprav je zraven tudi par čukcov? Kaj ne — bojite se, da bi vam ti napoto delali. In to je bilo na novega leta dan — gospod, zdaj veste? Spuntali so se vam še celo čuki, da nočejo kljub veliki plači hoditi iztezati svojih čukarskih vratov, ker se iz njih delate norca, in zato vam bodo peli norci. Povedali bi vam še lahko o dobrem pitjotu, ki ste ga dobili nazaj in še marsikaj, pa raje drugič.

d **Z Jesenic na Dolenjskem.** Marsikaj zanimivega prinaša »Lažiljub« z dne 20. junija t. l. V prvi vrsti se hvali dopisnik, kako prinaša »Slov. Dom« popravke. Veste kaj vam povem, župnik Gnjezdca? Papir je **potrpežljiv**. Če še toliko popravkov pošljete, resnica le ostane, da smo vam dokazali, kako lažete. Vi nas kličete pred sodnijo? Če ljubite resnico, sami pred njo, nikar pa mučiti papir z ničvrednim **»ne«**! — Kje si, »Lažiljub«? Koliko popravkov sem jaž tebi poslala, čez vse ono lažnjivo, kar si o meni pisal? V »Slov. Domu« sem Ti pač z odgovorom dokazala tvoje laži. Ti, mož, pojdi, ti me toži, če si upaš do-

kazati svojo nedolžnost! Saj je znano, kako rad se tožiš. — »Domovi« čitatelji, samo poslušajte me, kaj gori imenovani »Lažiljub« piše dalje: »Mi ne zamerimo, ker je žena veliko skusila v svojem življenju.« — No, le ven z barvo, **»mož resnice«**! Ali ste, mož, z menoj hodili, da o mojih skušnjah govorite? Res pa je, da sem zadovoljna, če so druge žene le **tako malo hudega preživele** kakor jaz. Vedno in povsod sem se držala in se še držim besed pesnikovih: »In stena skalna, ostane stalna!« — Grem dalje... Če žena očita dolgove, dasi ne ve, če jih ima, bi jo samo opozoril, če se ve spominjati, kje je ona prosila posojila, če je plačala, kar je bila dolžna občinski blagajni i. t. d. Kje pa ste mož, dopisnik, ko tako lepo samemu sebi lažete? — Če tudi ni mož v omenjenem dopisu podpisan, vendar sem prav gotova, da se za uredniškim hrptom skriva župnik Gnjezdca; zato tudi le njemu odgovarjam. — Jaz vam, župnik, prav nič ne očitam dolgov, ampak ponavljam le **vaše lastne besede**. Kako je mož odgovoril pri neki obravnavi, ko je bil vprašan, ali ima premoženje? »Da, sedemsto dolga!« Torej, ali ne laže mož samemu sebi? — Že **osmo** leto teče, kar biva v tej občini. Vsi odborniki teh let me poznajo in vsi vedo, **kdaj in koliko sem bila jaz dolžna občinski blagajni**. Tu povem »možu« župniku na ves glas, **da še danes nisem plačala** ono v občinsko blagajno. **Zakaj ne? Ker nisem bila nikoli nobeni občinski blagajni dolžna niti vinarja, ki je dosti majhne vrednosti**. Mož, župnik Gnjezdca, odbornik občinski, ki ima vse postave v **mezincu**, ki vtakne nos skoro v vsako privatno zadevo, tembolj pa občinske, še do danes ni videl, ali sem res dolžna občinski blagajni. Ali naj sedaj tudi ne imenujem dopisnika — lažnika? Slavno županstvo za občino Vel. Dolino pozivljam, da se izjavi, kdaj sem bila kaj dolžna v njeno blagajno. — Oh! Kakšen revček, še večji revček ste, nego oni, kateremu ste enkrat vi rekli, dopisnik »Lažiljuba«. Če tudi niste več mlečnozobi, vendar ste jako slabega uma; vsak dan vas bolj zapušča spomin! Mož si mora dati **nove, umetne možgane**, če noče vse pozabiti od danes do jutri. Dopisnik vse dolgove, vse grehe, vse laži našteva, na nekaj pa je le pozabil!?? Vprašam samo sebe: »Ali si plačala dvamesečno stanarino šolskega stanovanja, ki jo dolžuješ že štiri leta? — Ne!« — Saj ima blagajna krajnega šolskega sveta vse v redu, vse je plačano; udje so imeli že sejo čez to, torej župnik Gnjezdca je mene le pozabil **podražiti**. — Ako je kdo razveden, kaj je v tem, naj mu župnik pove; danes jaz nimam več časa. Ako on tega noče, pojasnim drugič sama vso zadevo. Za danes samo še to, da imamo več blagajn v naši občini, zato delajo zmoto nekaterim učenjakom. Radi 90 kron, ki so bile izdane brez postavnega dovoljenja, pa drugič, in do svidenja pri Filipih. — J e s e n i c e, 1. julija 1912. — **Amalija Hribar.**

d **Neverjetna kačja zalega** straši po celnem Dolenjskem, posebno pa v Beli Krajini. Tako je županstvo občine Vrh nabralo do sedaj 420 glav samih modrasov. Pač nekaj izvanrednega, kaj ne! Ta občina bode kar se tiče kač gotovo prva.

o Gorenjske novice o

g **Iz Begunj na Gorenjskem.** V četrtek, dne 4. t. m., smo obhajali Begunjci god sv. Urha, župnega patrona. Letošnje poletje imamo kaj slabo vreme in nam košnja dela velike preglavice, vsak dan dež. Na Urhov dan je kazalo prav lepo, zato se tudi ljudje niso dosti zmenili za praznik, in se kosili ter sušili seno. Zvečer po težkem delu je bilo tako mirno, da se ni znalo, da se je farni patron ta dan obhajal. Dva mlada kmečka fanta sta šla ta večer v sosedno vas po fantovskih potih. No, mladini ni zameriti, če tudi po težkem delu ne more iti takoj k počitku. Imenovana fanta gresta nekaj minut čez 11. uro ponoči po lepi občinski poti, ki vodi iz dobro znanega letovišča Poljče v Begunje, in sto korakov od gostilne »Begunjsica« sta bila medsebojno v razgovoru. Kar poleg nju pod kozolcem nekaj zašumi, se hipoma ozreta — in vidita — začudena nekega duhovnega gospoda (ime za danes zamolčimo), ki vzdiguje z vso naglico kosti svojega rojstva izpod kozolca, in v tem trenutku še bolj začudeno, vidita tu še žensko postavo, ki se je skrivala v svojo obleko. Oba se je od neposredne bližine dobro ogledalo in spoznalo v osebi ono staro devico, ki ji je že zdavnaj, zdavnaj deviški venec obledel. No, gotovo naši Marijini družbi na ljubo drage volje izjavljamo, da opisana devica ni bila iz njih vrst, in prepričani smo, da so ji naše Marijine hčerke nevoščljive, ker jih ne zadene čast, spremljevati svoje duhovne voditelje v pozni polnočni uri in počivati z njimi pod kozolcem! Sedaj pa k »gospodu«. »Gospod«, gotovo iznenađen nad tema fantoma, si hitro vrže preko pleč svojo pelerino in brzih nog odbeži. Eden fantov ga še pozdravi krepko in mu v slovo zakliče: »O ti hudičev Jaka!« narkar se izgubi ta za bližnjim ovinkom. Spremljevalka gre potem počasi sama, brez da bi zinila kako besedico, proti domu. Imena duhovne spremljevalke tudi ne objavimo z ozirom na nje sorodnike. V tukajšnji okolici je pa itak dobro znana. Vprašamo gospoda duhovna, kaj je vendar bilo pod kozolcem, da je bežal ter pustil svojo spremljevalko? Fanta sama pravita, da sta šla popolnoma mirno in sta ju zapazila šele, ko sta prišla v njiju neposredno ližino. Vsak spremljevalec, naj si bi že bil priprost kmet, bi ne zapustil ženske in jo pustil pod kozolcem v polnočni uri in zunaj vasi. Mi smo že mnogo ožigosali love na srne, na ribice, posebno love na pooblastila pri lanskim občinskih volitvah od strani naših »gospodov«, ustmeno, pismeno, v časopisju. Ali kaže vse,

da ne pomaga nič. Prisiljeno bomo morali sneti rokavice in storiti tem razmeram konec, sicer se že oslabiljena vera med tukajšnjimi župljani popolnoma izgubi, in to gotovo ne brez krivde naših dušnih pastirjev. Ko se je šlo za občinske volitve, je župnik poštene kmečke fante imenoval: »barabe in hinavce«, in vsak je bil ferdaman, kdor ni tulil v njegov zviti rog. Gosp. župnik, vi ste vpili: »mi delamo za vero!« in pri tem ste se vezali s takimi, ki cerkve celo leto ne vidijo, pa so vzorni kristjani, da le tulijo v vaš rog! Kakor smo slišali knezoškofa, ki je žal naš domačin, da je zadovoljen z vami in vas je hvalil raz lece na dan birme, smo trdno prepričani, ko zve za junaško postopanje duhovnika pod kozolcem v vaši fari, vas bo imenoval svetovalcem, in mu bodele dobra pomoč, kadar bo pisal zopet kakšne poučne brošure o spolnem življenju. Za danes končamo; v drugo pa brez rokavic!!

g Sv. Ožbalt. Po mislih našega »gospoda« smo čisto sami krivi, da nam je že tretje leto toča pobila. On nam je rekel pretečno nedeljo: zato je toča pobila, ker ste vsi na sv. Petra dan mrvo sušili in cela okolica. Ali jaz mislim, bi bili že zdavnaj vsi pokončani, in tudi farovža bi se ne ognil. Vam jo seve ni treba ob praznikih ali nedeljah sušiti, ker lahko dobite ljudi, kadar hočete. Če drugi dobimo ljudi za ječmen ali pšenico žeti, brž ko solnce posije, žetev popusti in v farovž leti. Nam se res čisto drugače godi, ne vem, kaj vse dobijo pri vas. Pravite, da se po kmetih preveč čaj in kava kuha; res je, da ga pijemo, ali ne diši pa nikjer, kot pri vaši hiši. Zdaj vas pa še vprašam, kje se več popije: pri kmečki hiši ali v farovžu? To boste lahko uganili. — **Faran.**

g Sv. Ožbalt. Kakor marsikdo, tako se napotim tudi jaz iz Domžal proti Štajerskemu, da si ogledam ta lepi kmečki stan. Tako pridem k Sv. Ožbaltu ravno k sv. Petru in se vstavim pred cerkvijo ravno pri veliki gostilni, da si ugasnim veliko polletniško žejo. Tam zaslišim nekakšno takle pogovor: Sosed, ali že veš, da ima farovška dekla kravo. — Da, vem, sem slišal, da bodo šli gospod župnik v pokoj, zato pa jo je kupila. — Jaz mirno sedim in zvesto poslušam, ko pravi nekdo: Ta dekla ima jezik silno predolg, ker večkrat vpije nam sosedom, da ga bo še bog kaznoval, samo to ne vem, zakaj. Rekli so pa, da njo pa že kaznuje, ker je vedno bolana. Ampak jezik ima pa vedno zdrav. — Zopet se nekdo oglasi: Nad menoj je vpila, da sem preveč v farovški travnik pokosil, je rekla, naj drugič špegle kupim, da bom bolje videl, kje je meja. Zdaj pa ne vem, kdo je gospodar, župnik ali dekla, da bi mu seno nazaj dal, čeprav cel voz. — Več jih je pa reklo, kaj da ta dekla ne gre iz farovža. Takrat sem še jaz pristavil: zato, ker se ji tukaj predobro godi. — Pa pozdravljeni, možje! — **Popotnik čez Črni graben.**

o Notranjske novice o

n 14. julija t. l. vsi v Postojno. Na krasnem veseličnem prostoru pred hotelom »Jama« se vrši ta dan veselica v prid zgradbi Sokolskega doma v Postojni. Dolžnost notranjskih naprednjakov je, da se te veselice zanesljivo udeležijo in pripomorejo k lepšemu uspehu. Saj je zgradba Sokolskega doma v Postojni nujno potrebna. Pa tudi Ljubljanci in Tržačani prihite v obilnem številu k nam, ker hočejo imeti dan lepe zabave in okrepčila. Nudi se vam pa tudi prilika, da obenem obiščete svetovnoznano postojnsko jamo, ki bo za udeležnike sokolske veselice slavnostno razsvetljena in to proti znižani vstopnini 1 K. Veselični odsek je preskrbel, da se bo na veselici točilo res dobro vipavsko in dolensko vino ter pivo iz budjeviške in senožeske pivovarne. Cene jedilom in pijačam bodo zmerne in ne bo nikakega odiranja. Na veseličnem prostoru, ki bo krasno razsvetljen, nahajalo se bode za plesateljino mladino veliko plesišče, za prijetno godbo pa bo skrbela slavna domača godba. Za srečolov je nabranih že veliko krasnih dobitkov. Rodoljubi in prijatelji Sokola, darujte primerne dobitke in pošljite jih na gosp. M. Kutina, trgovca v Postojni. Na svidenje dne 14. julija t. l.

n Opozarjamo še enkrat na veliko ljudsko veselico, ki se priredi v nedeljo, dne 14. t. m. v prid skladu za Sokolski dom. Vsak zaveden Notranjec naj ta dan pohiti, ako le more, v Postojno, da položi mal dar na žrtvenik. Saj nam ni treba povdarjati pomen Sokolstva, v katerim edino je rešitev napredka in up boljše bodočnosti našega zatiranega naroda slovenskega. Ako še omenimo, da bode posetnikom veselice vstop v jamo za le 1 K dovoljen, upamo, da ne bode nihče zamudil te ugodne prilike, ki se nudi onim, ki še niso videli svetovnoznane postojnske jame.

n Na zaupnem sestanku narodno-napredne stranke dne 7. t. m. sklenila se je soglasno resolucija, s katero se pozivljajo naprednjaki, da predvsem podpirajo sokolska društva. Sokol v Postojni je brez strehe — in vsled pritiska s klerikalne strani že več kot eno leto ne goji telovadbe, ker je bil vržen iz telovadnice meščanske šole.

n Izkaz daril za Sokolski dom v Postojni. Nabiralnik hotel Jama 26 K 67 v, N. Zmisli, Ljubljana (realka), nabrali veselijo Postojnci v Narodni kavarni, 3 K; nabiralnik hotela pri Kroni 18 K; gosp. Ivan Jurca star., Gorenje, daroval 10 K kot odškodnino za društveni stavbni prostor. — Vsim srčna hvala! Na zdar!

n Novice. Nekdanja trgovina Anton Ditricha v Postojni in posestvo je prešlo na javni dražbi v roke gg. Fran in Milana Kutina, ki sta kupila omenjeno posestvo za 68.300 K. Zadovoljstvo je splošno, da ni prešlo posestvo v roke tujcev, ampak v roke domačih naprednih ljudi.

n Iz Žirov. V slavnostni številki »Domoljuba«, kakor že v eni prejšnjih, se namigava o našem občinskem gospodarstvu in se skuša postaviti prejšnje občinsko gospodarstvo v kar najslabšo luč. Pristašem sedanje večine in onim, ki njim vse verjamejo, bodi povedano, da naj pomečo pred svojim pragom, druge pa popolnoma v miru pustijo, ker drugače bomo preskrbeli, da bo javnost marsikaj njim neljubega zvedela o gotovih »odličnih« pristaših njih stranke. Kar se tiče občinskih računov, so se isti pri oddaji županstva popolnoma jasno razložili in v jasno luč postavili, sploh pa so se ti računi ves čas od Vaših mož - prvakov pregledovali in odobrili, saj so pod vsakim računskim sklepom podpisani Lenger, Mlinar in Kopač. Ako je kaj nereda v knjigah, so ga krivi le-ti kot računski pregledovalci. Zakaj torej mečete blato v nasprotnike, ko s tem sami sebe blatite? Sploh je pa vaša stranka že nekaj mesecev na krmilu, pa ni dosedaj knjigovodstva pri občini popolnoma nič izboljšala, ampak se še vse vpisuje v istem redu, kakor že celo desetletje. Da se stvar javno razpravlja, je popolnoma prav, to je nam ljubše, kakor ono zahrbtno namigavanje. Se bomo vsaj bolj temeljito pomenili.

Ostali slovenski kraji

o V Zgoniku pri Proseku so se vršile dne 4. in 5. julija volitve v občinski zastop. Izvoljenih je 24 starejšin, izmed katerih je večina narodno - naprednega mišljenja. Vendar pa se ne more z matematično gotovostjo preračunati, kakšnega mišljenja da bo izvoljeno županstvo. — V Pliskovici na Krasu n. pr. je bilo nedavno temu izvoljenih v občinski zastop 5 liberalcev in 13 klerikalcev, a kljub temu je bil vzet župan iz narodno - napredne stranke, ravno tako tudi dva podžupana. Je pač resnica, da klerikalna stranka nima tako inteligentnih ljudi, kakor liberalna; kajti če je kdo količkaj razsoden in če misli z lastno glavo, ne more biti klerikalec, izvzeto je — seveda — sebično koristolovstvo. Sliši se torej, da bo vložen proti volitvam v Zgoniku rekurz, ter da bo upravitelj še nadalje vodil občinske posle.

o V Sv. Križu pri Trstu vlada velika suša. Vsi poljski pridelki omagujejo in venejo. Zlasti fižola, turščice, krompirja itd. ne bo nič, če ne bo v kratkem dežja. Vse naokolo so imeli dne 3. in 7. julija veliko dežja, le v Križu ga ni bilo. Pač pa je časih kaka rosa, za katero začne navadno pihati veter tako, da je poslednje hujše od prvega. Križani si znajo pa pomagati na drugi način: mnogo njih dela v kamnolomih, drugi pa hodijo na delo v Trst; ženske so tudi jako marljive in se mnogo trudijo s hojo v mesto, da prinese domov potrebni živež itd. Kljub temu so Križani vesele narave ter dobrosrčni ljudje.

o V »Novem Času« je bil pretekli teden neki dopis od Sv. Križa, v katerem se nekdo trudi v potu svojega obraza, da bi dal razumeti svojim pristašem, da so bili ti sramoteni v »Slovenskem Domu« z dne 17. junija t. l., ko je nekdo malo pokritiziral predstavo »Dve materi« in drugo. — Kdor pa je čital dopis v »Slovenskem Domu« o tem in da zna misliti, bo takoj izprevidel, da je trditev v »Novem Času« neresnična in po klerikalno zavita. Dopisnik ni imel drugega namena pred očmi, kakor da bi »Slovenskemu Domu« škodoval na ugledu. Nekdo drugi je pa res Križane — posebno dekleta — že sramotil, kar se ne pozabi. »Slovenski Dom« je pa tukaj tako priljubljen in razširjen, da je veselje. »Novega Časa« pa mnogi niti zastonj ne marajo čitati, ker vedo, da je on glasilo politikujočih komande in denarja željnih duhovnikov. — Čudno se nam pa zdi, da dopisnik ni nič reagiral na drugi dopis iz Sv. Križa, ki je bil priobčen tudi dne 17. junija v »Slovenskem Domu«, v katerem se je ožigosalo neko kľofutanje in se je govorilo o neki roki, ki bi z enim udarcem lahko konja ubila, o krvi v glavi itd. »Hic Rhodus, hic salta!«

Prosveta

Reformni srednješolski zavodi in naši odnošaji.

(Konec.)

IV. Kaj sledi iz tega za nas.

Na Kranjskem doslej še ni sledu o **tem zavodu**. Ali ga sploh ni potreba? To je tisto vprašanje, ki bi se dalo o njem debatirati. Če ga sprožimo v javnosti, ga bodo konservativni elementi zavračali, češ, gimnazija, kakršna je, nam je dajala in dala doslej vseh potrebnih uradnikov in duhovnikov, realka pa tehnikov in inženirjev. Če pa domačinov ni bilo, smo jih dobili od drugod. Tako je bilo; a ni treba, da bi pri tem ostalo; ne samo ni treba, ampak nedostatek, napaka, celo **krivda** naša utegne postati, če pustimo možni razvoj našega srednjega šolstva v nemar. Najvišja učna uprava je sama odredila, da se poskusi z reformnimi zavodi; zato je sedaj na nas, na naših narodnih zastopnikih in socialnih politikih, da spravijo stvar v tek.

H koncu referata hočem še omeniti, kako bi se dalo to reformno delo započeti.

Pred vsem se vriva vprašanje, kateri **moderni** jezik naj bi se poučeval na naših realnih gimnazijah. Tu se je treba postaviti na **praktično stališče**. Nemščina bi bila poleg slovenščine itak **obvezna**, zakaj ta paralelizem obeh jezikov **mora** pri nas i znanprej ostati.

Mesto **grščine** pa, menim, je za naše razmere edino umestna — **italijanščina**. — Nedavno se je sklenila v Gorici na javnem shodu učiteljev in staršev resolucija, ki zahteva, naj se na ondotni realni (laški) gimnaziji, ki dobi letos na jesen **tretji razred**, uvede **slovenščina** kot obvezni predmet. Pomislite: Lahki že uvidevajo, kako

nujno potrebno jim je znanje drugega deželne jezika, če hočejo uspešno tekmovali v primorskih deželah z drugimi, ki so si pridobili znanje italijanščine. Kako pa naj tekmujejo **naši** mladi rojaki z njimi, če jim nedostaja zmožnosti v **italijanščini**? Zato smatram za potrebno, edino primerno, da bi se na naših realnih gimnazijah uvedla **italijanščina** kot obvezni učni predmet. Res je za tistega, ki hoče iti v daljni svet, francoščina in angleščina večjega pomena, ker sta to pač svetovna, mednarodna jezika. A koliko naših ljudi utegne iti v tujino? Zakaj dejstvo je, da išče vsak najraje službe v domovini in doslej je na raznih mestih še dokaj prostora za naše rojake, samo da so v vsakem oziru, v **strokovnem in jezikovnem**, dovolj usposobljeni. In k tej usposobljenosti, menim, spada pri nas tudi znanje italijanščine. Vsak, ki pozna naše odnošaje, ve, da se nam od severne strani pošiljajo nemški uradniki, posebno na Štajerskem in Koroškem, ki pa se morajo vsaj formalno izkazati z znanjem slovenščine, da je torej tamkaj tekmovalje uradnikov slovenske narodnosti z jezikovno usposobljenimi Nemci veliko težavnejše, na višjih mestih celo neuspešno. Ni treba biti človeku dalekovidnemu, če trdi, da so avspicije za nas na jugu v primorskih deželah dokaj ugodnejše.

Z ustanovitvijo **realne gimnazije v Ljubljani**, bi seveda še ne bilo rešeno vprašanje o **slovenski realki v Ljubljani**. Zakaj, da pride v doglednem času do delitve tako močnega zavoda, kakor je sedanja **velika realka**, je pričakovati. Tak zavod ostane v Ljubljani potreben, tudi če se ustanovi prej realna gimnazija; zakaj število slovenskih realcev je toliko, da napolnijo lahko samostojno realko in vedno bo dokaj mladine, ki ji ne bo do pouka v **latinščini** in ki jim bo realka s svojimi sedmimi razredi (brez latinščine in grščine) kot pripravilnica za tehnične stroke najprimernejša šola.

Gimnazija v **Št. Vidu** ostane spričo svojega namena humanistična.

Kaj pa **kranjska in novomeška**? Oba zavoda sta bila svoj čas v nižjih razredih realna, v toliko, da je bilo prostoročno risanje obvezno; kakor je še zdaj na novomeški gimnaziji. Sicer pa zahteva novi učni načrt za vse gimnazije **obveznost** tega predmeta v nižjih razredih. — Stavim tezo, da so **realne, oziroma reformne gimnazije posebno tam umestne, kjer ni realk**. Tudi o tem bi se dalo debatirati; če pa to načelo priznajo kot ozira vredno, potem bi bila tudi za **Kranj in Novo mesto** realna gimnazija umestna; vsaj poizkus bi države izprva nič ne obremenil, ker so na obeh zavodih v nižjih razredih sedaj itak že vzporednice.

Izvenkranjske razmere so mi manj znane, zato se hočem omejiti le na par misli. Če kam drugam, tedaj sodi posebno v **Trst** realna gimnazija s slovenskim učnim jezikom, in prepričan sem, da bodo vodilni krogi v Trstu v doglednem času dosegli uresničenje te svoje želje.

In **Celje**. — Ali bi se ne dalo rešiti to kočljivo gimnazijsko vprašanje — zakaj pri tem ustroju, kakršen je sedaj tam, vendar ne more ostati do konca dni — najbolje na ta način, da se zavod preosnuje v realno gimnazijo? Odgovor na to naj dajo tisti, ki morajo najbolj uvidevati, da so taki »samostojni razredi« pravzaprav — nestvor.

Pri kraju sem. Mogoče sem zašel časih v malenkosti, a ker je treba, da bi o

ustroju novih reformnih zavodov izvedela tudi naša širša javnost, ki je doslej o tem še **premalo poučena**, dasi najbolj zainteresirana, sem skušal zadevo od več strani osvetliti. Zakaj za našo dolžnost smatram, da izide iz proforskih krogov pobuda za to akcijo; prav tako pa se zavedam, da ni v naši moči, niti v našem delokrogu, te reforme izvesti. Za to pa so poklicani drugi zainteresirani faktorji: **starši, občinski zastopi, višje šolske oblasti in končno naši narodni zastopniki**.

Časovnega teka in razvoja socialnih potreb ne moremo in ne smemo prezreti, če hočemo, da ne zaostanemo in ne trpimo škode. Proti tej struji plavati ali jo celo ustavljati, pa je nemogoče; zakaj močnejša je nego — mi.

LISTEK.

Matizarjeve zgođe in nezgođe.

(Dalje.)

Kmalu nato sva prišla v neko nemško mesto. Moj sopotnik se mi je kmalu izgubil, najbrže je šel zalit žabo s kako močno pijačo, ali pa je šel k zdravniku, ker je pravil, da mu žaba dela težave v želodcu in da mu še brca notri, kar je znamenje, da je še živa, jaz sem si pa šel ogledovat mesto. Šel sem tudi v mestni park, o katerem sem čul tako hvalo, kot bi bil pravi raj. No pa posebnosti ni bilo: nenaj trave in nekaj rož, ki pri nas rasejo za vsakimi plankami.

Meni se je pretirana hvala tega vrta tako zastudila, da sem občutil človeške slabosti in potrebe in sicer take, da jih nisem mogel več premagovati. Poiskal sem kolikor toliko skrit prostor. Komaj pa opravi zapovedane dolžnosti, kar pride policaj, jaz pa pokrijem tisti kupec s slamnikom.

»Kaj počenjate tukaj?« me nahruli, ne da bi me pozdravil, kot je pri spodobnih ljudeh navada, »kaj imate pod slamnikom?«

»Kantarček mi je ušel,« pravim, »ali bi bili gospod policaj tako dobri, da bi ga stražili, ker ste stražnik, jaz pa skočim domov po kletko, da ga potem deneva vanjo.«

Ker sem mu rekel gospod, mu je bilo všeč in obljubil je, da mi bo stražil kanarčka, samo hitro se naj vrnem s kletko.

Odhitel sem po ovinku, si med potjo popravil hlače, ki so mi v strahu uhačale navzdol ter se skril za prvo večje grmovje in čakal, koliko časa bo policaj stražil tiča.

Nisem dolgo čakal. Kmalu je prišel k njemu menda višji policaj, nekak nadzornik.

»Kaj stojite tu kot lipov bog?« je zašel nad njim.

»Nekemu je ušel kanarček,« pripovedoval je ta, »in zdaj je letel po kletko domov, mene pa naprosil, naj pazim, da ne uide.«

»Kajpak!« je revsknil nadzornik, »ti-ča ujemite, ga nesite v stražnico, in če ga hoče imeti lastnik, ga dobi tam. Jaz bom prijel za slamnik in ga privzdignil, vi pa varno sezite podenjl!«

Storila sta tako.

»Glejte, da vam ne uide!«

»Ušel mi ne bo,« pravi policaj, »samo zdi se mi, da sem ga zmečkal!«

Jaz bi bil kmalu od smeha počil za grmovjem, moral sem se pa takoj skriti, ker sta hudimana začela preklinjati in me iskati vseppek v bližini. Slamnik moj sta slovesno nosela seboj, potem sta ga pa vrgla proč, da bi ga jaz lahko dobil, policaj se je pa skrtil za bližnje drevo. Jaz sem jima pokazal fige navskriž in šel iskat novo pokrivalo.

Nisem ga dolgo iskal. Na neki klopi dobim pijanca, ki je zaspal, klobuk mu je pa padel z glave na tla. Poberem ga, se najprej prepričam, če ni morda kakega življenja v njem, zavijam kraje navzdol in imel sem čisto moderno glavo.

Iz mesta sem jo hitro pobrisal kar po stranskih potih. Pa je tudi prav bilo, kajti policaji so napravili pravi lov na mene, ker sem vzvišeno policijo tako nalimal.

Drugo jutro sem bral v ondotnem časopisu vso storijo o svojem kanarčku in natančen opis svoje osebe, da bi me bolj gotovo dobili. Ker sem imel takrat še svoje mustače v žehti, sem si s črno barvo napravil nekaj brk pod nosom, da bi ne padel med razbojnike, ki so prežali na me. Imel sem prav, da sem se pobarval, kajti tudi vsa sosesčina je bila pokonci, da bi me pomagala ujeti za moje grozodejstvo. Pa se jim ni posrečilo to.

Opoldne pridem k precej premožnemu človeku, ki mi je dal dobro kosilo. Re-vež je silno kašljal. Vprašal sem ga, če se kaj zdravi, pa mi pove, da je že prav vse poskusil, pa mu nič ne pomaga. Kazal mi je usta, češ, kako je zatekel, pa je bila večina domišljija, kot sem izprevidel. Kašljal je iz navade.

»Jaz vem za zdravilo,« mu pravim, »samo če je boste hoteli vzeti.«

»Vse pijem in vse naredim,« reče, »samo, da bi se ozdravil, ker se silno bo-jim, da bi umrl.«

»Snejte za večerjo prav veliko skledo samega kislega zelja, pa prav kislo mora biti, nato pa spijte liter grenke vode nanj. Jutri ne boste nič več kašljali.«

Tega recepta mu še ni nihče povedal, zato ga je bil silno vesel, da mi je dal bogato darilo v denarju. Zdravil in ozdravil se je, ko mene že ni bilo več tam. Drugo jutro ni več kašljal, ker si ni upal, ker je ponoči ta nerodnež ponečedil vso posteljo, in ko ni kašljal cel dan iz strahu, da se mu kaj ne primeri, je res kašel ponehal.

Tako sem ga pravzaprav res ozdravil hude nadložne bolezni.

S tistim denarjem sem se pretolkel več kot teden dni, ker sem se izogibal krajev, kjer hočejo vse plačano imeti. Poha-

jali so mi že zadnji krajcarji, čevlji so bili že raztrgani, da sem kazal prste v božjo naravo, obleka je bila pa tudi že precej izdelana, saj jo je že večkrat namočil dež, in sem navadno kar v njej spal.

Tako pridem ves betežen nekega dne v kmečko vas. Pri prvi hiši se ustavim in poprosim vbogajme. — Kmetica je bila sama doma in bila videti zelo vdana v božjo voljo.

»Odkod pa ste?« me vpraša.

»Iz Pariza prihajam,« pravim, »a tak revež sem, da bi se kamen razjokal, če bi vam pravil, koliko sem prestal na potu.«

»Iz paradiža?« se začudi babnica, »potem pa poznate mojega rajnkega moža.«

»Kako se pa piše?« vprašam.

»Jože Butara,« odvrne ženska.

»I seveda ga poznam,« pravim, »oh, ko bi vi vedeli, kakšen revež je. Ravno pred kratkim smo ga dobili iz vic in še zdaj je ves ožgan in opečen, kot bi ga bili v peklu na ražnju pekli. Komaj da je živ, pa še na najslabšem mestu je, tam za vrati na prepihu, da je prav malo upanja, da bi obstal. Seveda, denarja nima, da bi si na-prej pomagal.«

»Ali se vrnete v paradiž?« vpraša me kmetica.

»Kajpada,« pravim, »če imate kaj zanj, mu lahko nesem.«

Ženska omejena, mi je dala denarja in nove obleke za moža ter še meni za po-potnico par tolarjev.

»Čevlje ima tudi slabe,« pravim.

Dala mi je še novo obutev.

»Pozdravite mi ga!« je dejala s sol-zami v očeh, »pa še kaj naj pošlje po de-nar, če sam ne bo mogel priti.«

Čevlje sem takoj preobul in vrgel svoje škarpete v prvi jarek, nato jo pa udaril naprej, da se preoblečem v bliž-njem gozdu. Kar zaslišim za seboj, ko sem že bil poleg gozda, konjski peket, in ko se ozrem, vidim človeka, ki se je podil za menoj. Nekaj mi je reklo, naj vržem culo grm, kar sem tudi storil. Ko pridirja dedec do mene, ustavi konja in me vpraša, če nisem videl človeka s culo in čevlji čez ramo.

»Da, tu sem v gozd jo je ubral,« re-čem, »ne bo še daleč, mislim.«

»Primate konja,« pravi kmet, ki je bil menda drugi mož tiste prismojene bab-nice, »pojdem poiskati tistega potepuha.«

Vzamem konja, oni izgine v gozdu. Ko sva bila s konjem sama, sežem po culji v grm, se zavilhtih ž njo na žival in oddirjal sem kot burja. S kmetom se nisva več videla, najbrž je povedal ženi doma, da je šel tudi konj v paradiž.

Konja sem kmalu prodal in ker sem imel toliko denarja, sklenil sem jo poteg-niti v Ameriko. Vsedel sem se na želez-nico in v štiriindvajsetih urah sem bil že na morju na potu v novi svet.

(Dalje prihodnjič.)

Razno

* **Zrakolet kot rešitelj v sili.** Blizu Paka je sredi Donave mal otočič, na ka-terem stanuje le nekoliko ljudi. Led, ki pla-va po Donavi, je zajezil vse dovoze na otok, tako, da so prišli prebivalci v ne-varnost, da pomrejo od lakote. Sedaj je pa vzel v roke celo zadevo ogrski zrakoletni klub, ki namerava otočanom preskrbeti hrano s pomočjo zrakoleto.

* **Bismark in kardinal Galimberti.** Mi-lanski »Corriere« priobčuje zanimive spo-mine iz življenja tega kardinala. Ko je bil še za papeškega poslanca na avstrijskem dvoru na Dunaju, je hotel Bismarka pre-govoriti, da bi Nemčija pribojevala pape-žu Rim. Bismark mu je odgovoril, da bi takšno postopanje povzročilo v Italiji re-volucijo, ki bi mogla povzročiti, da bi bila laška kraljevska rodbina pregnana in da bi se potem laška republika zvezala s fran-cosko, neglede na to, da bi tak korak ne bil v korist niti papežu, niti evropskemu redu in miru. Nato je stavil Galimberti Bis-marku še to vprašanje: »Kaj pa če bi Francoska (ki je bila tedaj še katoliška) napovedala Italiji vojno radi neodvisnosti papeškega Rima, ali mislite, da bi se te-mu uprla katoliška Avstrija?« Nato mu je odgovoril Bismark: »Dragi gospod, v prvi vrsti moramo biti živi, in šele v drugi vr-sti se spomniti, da smo katoličani. Za Av-strijo je zveza z Italijo in vsled tega obramba Italije proti napadom Francije vprašanje lastnega obstanka.« Pri tem se nehote spominjamo na klerikalna hujska-nja in poskuse, pognati našo državo v se-danjih težkih časih v boj proti Italiji, ki so šla tako daleč, da je naš sivolasi cesar sam moral obsoditi tako početje s tem, da je laškemu kralju dal sporočiti, da stoji zve-sto na načelih dogovorjene zveze z Italijo.

* **Največji top na svetu.** Pred 25 do 30 leti so tekmovalе vse države medsebojno, katera si pribavi največji top. Stotonski angleški topovi so bili nekaj časa prvi, dokler Anglije ni prekosila Italija; tako je imela Anglija topove, težke 110 ton, s ka-librom 415 milimetrov, tak top je izstrelil kroglo, težko 815 kilogramov, topovi itali-janskih bojnih ladij pa so imeli kaliber 431 in izstrelili 906 kg težko kroglo. Ko pa se je spopolnilo izdelovanje razstrelivnega streliva, so se zmanjšali tudi kalibri topov; tako da imajo danes skoro vse bojne ladje topove v kalibrom 305, le Nemčija ima kaliber 280. Pa tudi zadnji topovi se vedno zdatno spopolnujejo; dognalo se je, da so moderni topovi premajhni, da je teža njih krogel tudi nezadostna. Zlasti v Angliji in Združenih državah ameriških se zopet uveljavljajo topovi z večjim kalibrom in večjo težo projekta. Posebno velike to-pove pa si je nabavila ameriška vlada, da jih postavi ob panamskem prekopu; na

obe strani — proti Atlantskem in Tihem oceanu — štrle žrela največjih topov, kar jih pozna zgodovina. Ti topovi imajo 400 milimetrov v kalibru, dolgi so 16 metrov, težki 182.700 kg, krogla tega topa meri 1 meter 63 centimetrov, a tehta 1088 kg. V taki krogli se nahaja 68 kg razstreljive snovi in sicer najhujše, kar jo pozna vojna tehnika, takozvanega dinamita. Ti topovi zadenejo gotovo v razdalji 37 kilometrov. Amerikanska vlada pa se že bavi z novimi načrti, po katerih bi se na ladje namestili topovi, ki zadenejo gotovo v razdalji 45 do 50 kilometrov.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

Pueblo, Colar. Za pisma iz Amerike sem k nam je treba pristojbino za inozemstvo, znamka kot za ameriške pošte, ne zadostuje. Oglasite se kmalu zopet kaj! Zdravi!

Praporče: Za omenjene osebne napade »Slov. Dom« ne bo nikomur na razpolago. Hvala za obvestilo. Oglasite se kmalu kaj!

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 6. julija 1912.

Gradec: 54, 69, 78, 85, 1.

Dunaj: 28, 47, 59, 43, 49.

Dvignjene v sredo, dne 10. julija 1912.

Brno: 74, 28, 50, 53, 80

Kri! in dober zajutr dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**, **Zdravje!** to je dr. pl. Trnkóczyja **SLADNI ČAJ.**

En zavoj velja 60 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy

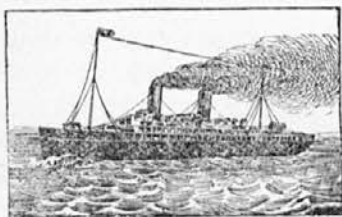
.. v Ljubljani zraven rotovža. ..

10 zapovedi

za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek zastonj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani.

Priporočamo našim Kolinsko cikorijo
iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.

SAMO 6 DNI! z brzoparniki Francoske družbe. Edina najkrajša vožnja čez

brzoparniki

»La Provence«, »La Savoie«,
»La Lorraine«, »La Toureine«,
»Rochambeau«, »Le Chicago«.

Veljavni vožni listek za vse razrede franc. linije dobiš le pri **ED. ŠMARD** oblastveno potrjena pisarna Ljubljana, Dunajska cesta 18 nasproti gostilni »pri Figovcu«. Vožni listek za Ameriko in nazaj v staro domovino, po najnižji ceni. Izdaja vožnih listkov po vseh železnicah, prirejanje zabavnih vlakov.

Vsa pojasnila istotam radovoljno in brezplačno.

HAVRE NEW-YORK

Veljavni vožni listek za vse razrede franc. linije dobiš le pri

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena pisarna

Ljubljana, Dunajska cesta 18

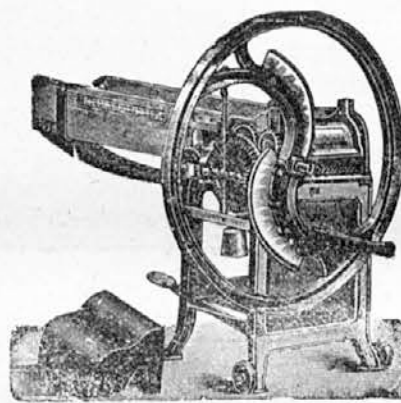
nasproti gostilni »pri Figovcu«.

Vožni listek za Ameriko in

nazaj v staro domovino, po najnižji ceni. Izdaja vožnih listkov

po vseh železnicah, prirejanje zabavnih vlakov.

Vsa pojasnila istotam radovoljno in brezplačno.

Trgovina z železnino in
poljedelskimi stroji.

Fr. Stupica v Ljubljani

priporoča 37

svojo veliko zalogo poljedelskih strojev najboljše sestave kakor:

Deernig - kosilnice, obračalnice, grablje, bencin motorje za poljedelstvo in malo obrt, pluga, brane, si moreznice, čistilnice, prese za mivo, grozd in sadje po znano najnižji cenah.

Velika zaloga raznovrstne železnine, orodja itd. cementa, travverz, šin in vseh v železnino spadajočih predmetov.

Ceniki na zahtevo brezplačno!

Ceniki na zahtevo brezplačno!

F. P. VIDIC & KOMP., LJUBLJANA

tovarna zarezanih strešnikov

ponudi vsako poljubno množino pat. dvojno zarezani

strešnik-zakrivač

s poševno obrezo in priveznim nastavkom »sistem Marzola«.

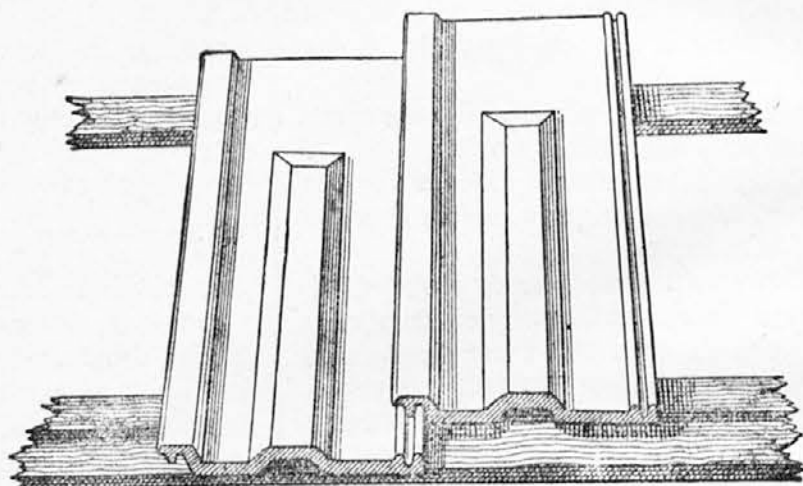
Brez odprtih navzgor!

Streha popolnoma varna pred nevihtami!

Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanjosti.

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis.

Spretni zastopniki se iščejo.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šteč. 2., lastna hiša.

Obrestuje vloga na knjižno s 1 1/2 %, v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 800.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za vsa tuja denar. Promet na leto čez 1000 milijonov kron. Preskrbuje vse denarne zadeve najkulantnejše.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.